

ARXIU

'Elvis forever'

El 16 d'agost de 1977 moria a Memphis, estat de Tennessee, al sud dels Estats Units, Elvis Aaron Presley (1935-1977). Tenia 42 anys, havia popularitzat el rock and roll i era un dels més conspicus representants del somni americà.

Dalt, Elvis, per ell mateix. Baix, la Pelvis, en escena als anys 50.

De família molt humil (fins i tot durant un període de la seua infantesa va viure en un barri marginal de negres de Tupelo, el seu poble natal a l'estat de Mississipí), va arribar al cim de l'èxit gràcies a la seua veu i, també cal dir-ho, a l'habilitat del seu mànager, el coronel Tom Parker, que el va llançar al gran públic el 1956 a través d'un mitjà que començava a tenir una influència i una repercussió social inigualable: la televisió. El show d'Elvis al programa d'Ed Sullivan el 1956 va batre tots els rècords d'audiència fins el moment: 54.000.000 d'espectadors van seguir la seua intervenció. Una veu potent, negroide i punyent, uns ritmes barreja de rithm and blues, country i hillbilly, una bona fotogènia, un escàndol per tot el país a causa dels seus moviments de cintura i les actuacions televisives

van catapultar Elvis Presley a la fama. De fet, la carrera d'Elvis va molt lligada al desenvolupament de la televisió com a fenomen de masses. Si el 1956 representa per a Elvis (musicalment i televisivament) el llançament a escala nacional, altres fites televisives marquen la retirada o la resurrecció musical, ja internacionalment, de *la pelvis*. Així, en tornar de fer el servei militar a Alemanya i abans de dedicar-se per complet al cinema, reapareix el 1960 en el programa televisiu *Welcome to home*, presentat per Frank Sinatra. El 1968, després de set anys allunyat dels escenaris, retorna a les actuacions en directe amb un especial televisiu que rep els elogis de la crítica musical. El 1973 es retransmet a tot el món el concert via satèl·lit conegut com *Aloha from Hawaii*. Al juny de 1977 —dos mesos abans de morir—,

grava el que seria el seu darrer especial de televisió, que palesa la profunda decadència física —que no vocal—, del cantant de Tupelo.

La trajectòria televisiva d'Elvis ens pot ajudar a seguir el fil de la seua carrera musical, però cal preguntar-se què hi ha al darrere, quin és el secret del seu èxit, com ha passat no solament a convertir-se en un mite, sinó també a esdevenir un ésser de culte: milers i milers de persones d'arreu del món visiten cada any la seua tomba a *Graceland* (la seua mansió a Memphis, on està soterrat); un pelegrinatge tan impressionant que fins i tot va inspirar a Paul Simon el seu LP *Graceland*.

La base, l'*humus* musical on es va formar Elvis va ser, tal vegada, producte de les desfavorables circumstàncies econòmiques de la família Presley: el seu contacte amb

ARXIU

ARXIU

ARXIU

les comunitats negres del sud dels Estats Units, reforçat per l'obsessiva religiositat d'una mare depressiva que el portava sovint a l'església —on podia escoltar música gospel—, i la seua afeció a seguir per la ràdio els temes dels *bluesman*. Quan el propietari de la Sun Records (discogràfica de Memphis, que va llançar la carrera de Carl Perkins i Jerry Lee Lewis, entre altres), Sam Phillips, cerca un jove blanc que cante com un negre, troba Elvis. A partir del fitxatge d'Elvis per la Sun el 1954, la història és prou coneguda: primers èxits, primeres gires, primers escàndols amb les *teenagers*, i indignació de l'*establishment*, que qualifica el *rock and roll* de música del dimoni. Quan el coronel Parker es fa càrrec de la carrera musical d'Elvis i aconsegueix el contracte amb una nova companyia discogràfica (la RCA) el 1955, només té, però, un objectiu: convertir Elvis en un artista respectable, apte per a tots els públics, encara que en aquests primers moments l'escàndol social que s'ha generat li ve molt bé per promocionar el seu pupil. En aquesta línia, ja el 1957 es publica el primer LP d'Elvis de *cançons de Nadal!*: la fera no és tan ferotge. A partir, sobretot, de la tornada del servei militar el 1960, s'intenta que la carrera musical d'Elvis responga als estàndards dels *crooners* més reputats. És significatiu que la *rentrée* del Rei el 1969 siga a Las Vegas (això sí, sense deixar de cantar *rock and roll*), amb un èxit que no feia enyorar els anys 50.

Elvis, com Brando o James Dean, es converteix aviat, des de les primeres aparicions públiques en directe o a la televisió (malgrat que en el show d'Ed Sullivan les càmeres de televisió només l'enfocaren de cintura cap amunt, per evitar l'oscè moviment de maluc), en un referent de la joventut nord-americana, tot i que més potent i agressiu atesa la descàrrega de sexualitat que provoca la seua veu i la seua manera de cantar, els seus moviments en escena, que va actuar com el revulsiu d'una generació que deixava enrere les penúries de la Segona Guerra Mundial i mi-

Elvis al 'Comeback' de 1968. Aquest any retorna als escenaris després de set anys d'allunyament.

Elvis rocker?

Una de les característiques de la personalitat musical d'Elvis que més desconcerta els crítics i els qui s'acosten per primera vegada a la seua discografia és la impossibilitat de classificar-lo. Cantant de rock, de gospel, de cançons d'Armando Manzanero, de blues, de country? Doncs tot això a la vegada. Elvis tenia una enorme capacitat per assimilar diferents estils musicals i, com va declarar alguna vegada, podia cantar –i li agradava cantar– pràcticament en qualsevol d'aquests estils (que no vol dir, però, cantar qualsevol peça musical). Es va deixar influir no solament per artistes negres, sinó també per cantants com Mario Lanza o Tom Jones. Conscient de les seues limitacions com a compositor i de les seues capacitats com a cantant, no es va deixar encasellar com rocker. De fet Elvis es veu a si mateix com un *entertainer*, com un artista total al servei del seu públic, que no vol llançar missatges a les masses ni convertir-se en un referent com Bob Dylan o John Lennon, malgrat que, sense proposar-s'ho, sí que ho va ser durant els anys 50. **F. R.**

'Aloha', Elvis, des de Hawaii, 1973. Aquest concert va ser retransmès a tot el món via satèl·lit.

La família Presley, al complet: Gladys, Elvis i Vernon el 1937.

rava amb optimisme (i amb alguns dòlars a la butxaca) el seu futur. En Elvis, els nord-americans s'acaben reflectint –i per això s'hi identifiquen profundament–, com en un espill. Del xicot de gestos rebels, vestit de rosa i carregat de gomina,

La decadència física d'Elvis té el seu contrapunt en les magnífiques interpretacions dels últims anys.

passem a l'adult carregat de quilos, fortament purità i patriota, però, al mateix temps, àvid consumista (de sexe, de drogues –això sí, de farmàcia–, de cotxes, de motos,...), amb un punt de masculisme i de narcisisme. En definitiva, com una encarnació del model de *mascle* americà. De fet, algú ha dit que Elvis és Nord-amèrica. Quan mor Elvis, mor una part dels Estats Units.

Com hem dit, a desgrat dels intents del coronel Parker i del mateix Elvis per convertir-se en una estrella de la cançó respectable, per damunt del bé i del mal, apta per a un públic acomodat i, en certa manera, asèptic i intemporal (com Frank Sinatra), mai no acon-

seguirà desprendre's de les seues arrels profundament populars i del sud, dels seus tics i del seu comportament excèntric.

Tot i que la major part dels crítics musicals de rock diuen que Elvis s'acaba el 1958 (l'any que marxa a Alemanya a fer el servei militar), Elvis, com a artista, se supera a ell quan retorna a les actuacions en directe als anys 70. Només cal veure alguns vídeos d'aquesta dècada (i escoltar-lo, és clar), per comprovar amb quina passió i dedicació canta clàssics com *Bridge Over troubled water*, gospels com *How great thou Art*, rock o country com *Always on my mind*. Elvis se sent còmode i segur cantant totes aquestes peces musicals de diferents registres. I el resultat és espectacular: la veu d'Elvis és més potent, plena i rica que mai. Matisa cada cançó i, amb afany perfeccionista, va polint en diferents assajos o actuacions en directe una mateixa peça fins fer-la quasi insuperable. La decadència física d'Elvis té el seu contrapunt en les magnífiques interpretacions dels últims anys. L'Elvis dels 70 desplega tota la seua capacitat polifacètica com a cantant i com a artista.

La mort d'Elvis va caure com una maçada a l'agost de 1977. Se sabia que estava malalt i el seu aspecte així ho delatava, però ningú no comptava que el cantant que havia acompanyat i crescut amb una generació –i havia incorporat una altra als seus concerts en els últims anys– poguera desaparèixer tan sobtadament. El món es quedà orfe sense Elvis, i ni les suposades aparicions, ni els llibres que defensen que Elvis no ha mort, ni les oracions per la seua ànima, poden omplir el buit que ha deixat. Només la seua veu consola els milions de fans que continua tenint i que el porten de tant en tant al altars de les llistes d'èxits, com ha passat recentement amb el recopilatori *Always on my mind. Ultimate love songs*, que ha pujat durant els passats mesos de juny i juliol a les llistes dels discos més venuts al Regne Unit. *Elvis forever.*

Faust Ripoll